

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

4. seja zbora proizvajalcev dne 23. decembra 1958

Analiza dela občinskih zborov proizvajalcev v okraju v letu 1958

Na 4. seji zbora proizvajalcev je zbor razpravljajal o poročilu o delu občinskih zborov proizvajalcev, ki ga je podal Lojze Fortuna, član zbora.

Analiza o delu občinskih zborov proizvajalcev, za katero se je odločil okrajni sindikalni svet Ljubljana, ima namen obdelati problem uveljavitve občinskih zborov proizvajalcev, tako v političnem kot v gospodarskem pogledu. S tem v zvezi pa ima analiza namen dotakniti se tudi delovanja političnih organizacij, v prvi vrsti pa delovanja občinskih sindikalnih svetov, ki so v letošnjem letu dobili določene naloge v komuni. Analiza skuša torej osvetliti delo in uveljavljanje zborov proizvajalcev s stališča sindikatov, ki smatrajo, da se morajo zbori proizvajalcev razvijati in uveljavljati v občini in obravnavati probleme proizvodnje, tržišča in cen, stanovanjske politike itd., skratka vsa vprašanja, ki so važna za stalno rast življenjskega standarda. Razume se, da morajo imeti takšne razprave in sklepi značaj zakonske veljave, ne pa splošnih priporočil upravnim organom ljudskih odborov, oziroma posameznim službam v občini. Priporočila bi bila umestna v glavnem le delavskim svetom in upravnim odborom gospodarskih organizacij in to v zadevah, kjer imajo ti samoupravni organi polno pristojnost dokončnega sklepanja. Analiza ima tudi namen, da s svojim zaključki povzroči akcijo v smeri nadaljnjega uveljavljanja in zboljšanja kvalitete dela zborov proizvajalcev.

Kot osnovna podlaga nam služijo poročila občinskih sindikalnih svetov, ki so dobra in slaba, odvisno od tega, koliko resno in s kakšnim razumevanjem so se lotili problema obdelave dejavnosti občinskega zbora proizvajalcev in koliko so funkcionalni na ObSS domeli politični pomen orientacije sindikatov na delo v komuni.

V analizi so upoštevane naslednje občine: Logatec, Zagorje, Kamnik, Mengeš, Domžale, Litija, Radeče, Crnuče, Ljubljana-Siška, Ljubljana-Center, Ljubljana-Vič, Ljubljana-Bežigrad, Ljubljana-Moste, Polje, Dobrova, Hrastnik, Ribnica, Trbovlje, Medvode, Sodražica, Velike Lašče, Kočevje, Ivančna gorica, Vrhnika, Cerkljani in Ljubljana-Sentvid. Ti sindikalni sveti so se več ali manj angažirali na tem vprašanju. Neobdelane pa ostanejo naslednje občine: Borovnica, Dobropolje, Grosuplje, Ljubljana-Rudnik in Loška dolina.

Kljub petim občinam, ki niso zapopadene, pa dobimo podatke za 26 občin, ki bodo uporabljivi tudi za ostale občine pri izdelavi analize.

Praden preidemo v konkretnjšo obravnavo ugotovitev analize, pa kaže vsaj v glavnih črtah ugotoviti formalno-zakonito stran dela zborov, oziroma navesti predpise in določila, ki v glavnem urejajo delovanje občinskih zborov proizvajalcev.

Naš gospodarski sistem označujejo: družbena lastnina proizvajalnih sredstev, družbeno razpolaganje z ustvarjenimi sredstvi in blagovni način gospodarstva. Te značilnosti se med drugimi izražajo zlasti v sistemu delavske samouprave, sistemu delitve celotnega dohodka gospodarske organizacije, vlogi predstavniških in upravnih organov v gospodarstvu in družbenem značaju gospodarjenja v celoti.

Delavska samouprava zajema: pravico delovnih kolektivov, da upravljajo gospodarske organizacije, pravico delovnih kolektivov do samostojnega gospodarjenja v okviru družbenih planov in zakonitih predpisov in pravico proizvajalcev, da določajo, katera proizvajalna sredstva dajo za družbene potrebe in v kakšne namene naj se uporabljajo.

Gornje predpostavke označujejo naloge in vlogo zborov proizvajalcev, ki so:

1. organi delavske samouprave na določenem območju;
 2. organi gospodarjenja posebne vrste;
 3. predstaviški organi proizvajalcev in sestavni del organov oblasti.
- Zbori proizvajalcev imajo izrazito družbeno ekonomsko funkcijo, in sicer v družbeni proizvodnji in da mora biti družbeno tudi razpolaganje z ustvarjenimi sredstvi. Preko zborov proizvajalcev se uresničuje to načelo. Od tod je njihova splošna funkcija, da sodelujejo pri planskem usmerjanju gospodarstva in izdajajo ekonomske ukrepe, ki naj vsklajajo v skladu z družbenim značajem proizvodnje in razpolaganja interesa gospodarskih organizacij in interese družbene skupnosti.

Nekatere važnejše naloge zborov proizvajalcev občinskih ljudskih odborov so:

1. ustanavljanje, spajanje, združevanje gospodarskih organizacij na področju industrije, rudarstva, kmetijstva, gozdarstva, gradbeništva, obrti, trgovine, gostinstva, turizma, komunalne dejavnosti in prometa;
2. odločanje o ukrepih, ki so potrebni, da se zavaruje in zagotovi gospodarjenje v skladu z zakonitimi predpisi ter spremljanje gospodarjenja v delovnih kolektivih in gospodarskega napredka v občini;
3. odločanje o deležu, ki ga naj dajo gospodarske organizacije za kritje stroškov skupne potrošnje;
4. spremljanje ekonomske primerne notranje delitve čistega do-

hodka gospodarskih organizacij;

5. vodstvo politike cen na območju občine;

6. določanje smernic in pogojev za uporabo družbenih investicijskih skladov in za dajanje posojil iz tega sklada;

7. ustanavljanje raznih skladov ter ukrepanje za njihovo namensko uporabo;

8. ustanavljanje kreditnih skladov za zidanje stanovanjskih hiš in določanje smernic za njegovo uporabo;

9. sodelovanje in urejanje delovnih razmer, racionalizacija organizacije dela v gospodarskih organizacijah;

10. spremljanje gibanja osebnih dohodkov, delovnih učinkov, izrabe delovnega časa, zaposlenosti in storilnosti dela;

11. skrb za pravilna razmerja med osnovami za ugotavljanje osebnih dohodkov delavcev in vsklajevanje na področju tarifne politike.

Omenjene naloge zborov proizvajalcev izvirajo iz njegove družbene ekonomske funkcije in nakazujejo, kako pomemben faktor je zbor proizvajalcev v našem nadaljnjem razvoju, ki zahteva stalno obvladovanje pojavov, ki nastajajo v neizbežnem protislovju med blagovno proizvodnjo in družbenim značajem gospodarjenja na osnovi družbene lastnine proizvajalnih sredstev.

Da lahko zbori proizvajalcev te svoje družbeno ekonomske funkcije opravljajo uspešno, morajo imeti stalni stik z gospodarsko političnim in družbenim dogajanjem v občini. Nadalje morajo imeti stalen stik s proizvajalci-volivci. To se doseže z zbori volivcev v gospodarskih organizacijah, z udeležbo odbornikov na sejah delavskih svetov, s sodelovanjem predstavnikov gospodarskih organizacij na sejah zborov proizvajalcev, s poročili o periodičnih obračunih gospodarskih organizacij i. t. d.

Zbor proizvajalcev ima svoje stalne odborniške komisije, ki so:

1. mandatno-imenunitetna komisija;
2. komisija za gospodarstvo;
3. komisija za predpise in organizacijska vprašanja;
4. komisija za vprašanja delavskega samoupravljanja.

V praksi se doslej nikjer ni uveljavljala komisija za vprašanja delavskega samoupravljanja, ki praktično ne dela.

O zadnjih volitvah je imel zbor proizvajalcev Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana do sedaj 3 seje. Prva seja je imela namen izvoliti vse organe, na drugi seji je zbor proizvajalcev razpravljajal o stanju oskrbe okraja z električno energijo in o predlogih za izboljšanje, na

tretji seji pa je razpravljajal o stanju higiensko-tehnične zaščite dela v podjetjih v okraju.

Ko pa pregledujemo stvarno vsebino dela zborov proizvajalcev, moramo najprej videti, kako so doslej sploh zasedali, kakšna je bila praksa obravnav, sestavljanje dnevnih redov in predhodna priprava gradiva.

Prvo oceno lahko potegnemo že iz tega, koliko je v posamezni občini sploh bilo samostojnih sej zborov proizvajalcev. Že samo število sej nam lahko pove, kolikšno mero politične zrelosti in razumevanja imajo za stvar občinski politični forumi, na drugi strani pa nam število sej lahko tudi pove, ali so odborniki odn. njihovi volivci (gospodarske organizacije z DS) iskali in uvideli potrebo po obravnavanju določenih perečih gospodarskih vprašanj.

Največ samostojnih sej so v sedanji mandatni dobi imeli zbori proizvajalcev občin Ljubljana-Vič, Vrhnika, Bežigrad, Trbovlje, Hrastnik, Sentvid, Siška in Center. Nobene samostojne seje pa ni imel zbor proizvajalcev občine Vel. Lašče, dočim so po eno sejo imeli zbori občin Logatec, Radeče, Crnuče in Ivančna gorica.

Občinski sindikalni sveti ugotavljajo dokaj slične razloge, zakaj zbori proizvajalcev občin niso večkrat sklicevali samostojne seje. Ugotavljajo, da se zbor proizvajalcev ni uveljavil zaradi tega, ker se v glavnem sklepa v vseh važnejših stvareh na skupnih sejah občinskega zbora in zborov proizvajalcev, da je slab sestav članov zbora proizvajalcev, da se ne polaga dovolj paznje na pravočasno sestavljanje in razpošiljanje gradiva pred sejo, da ni praktično nikakršnih zvez z organi delavskega upravljanja v podjetjih, da je zelo slaba povezanost zbora proizvajalcev z občinskimi sindikalnimi sveti itd.

Za zbor proizvajalcev občine Logatec so ugotovile v glavnem sledeče: Zbor proizvajalcev se je sestel samo zaradi konstituiranja in nič več. Vse gospodarske zadeve je reševal Svet za gospodarstvo, družbeni plan in finance. Ta jih je tudi predlagal na sejo, kjer so se reševale skupno na sejah obeh zborov. Zbor proizvajalcev n. pr. sploh ni obravnaval polletnega stanja izvrševanja družbenega plana gospodarskih organizacij in ne občinskega kot celote. Ker se odborniki zbora proizvajalcev v glavnem omejujejo le na suhoparno glasovanje, so v zvezi s tem ugotovljene tudi druge slabosti, kot n. pr., da so težave pri izterjatvi družbenih obveznosti, da niso pri občini zbrana nikakršna sredstva, ki bi jih gospodarske organizacije prispevale, urejanje komunalnih problemov, organizacije družbene prehrane itd., in so tudi izgledi za izboljšanje teh razmer dokaj slabi.

V Litiji n. pr. odborniki zbora proizvajalcev ne dobe pravočasno gradiva k dnevnemu redu ali pa celo dobijo samo dnevni red ter zaradi tega razprave ne morejo biti dovolj učinkovite in smotrne, dočim se dokajšnje število odbornikov sploh ne oglašja k razpravi. Slabo je

tudi to, da zbor proizvajalcev praktično nima nikakršnih zvez z delavskimi sveti, z njihovimi problemi pa so spoznani samo posamezni odborniki, ki pač delajo v posameznem podjetju. Tudi komisije so zgolj formalne.

Za občino Radeče je prav tako problematična uveljavitev zbora proizvajalcev glede na reševanje problemov gospodarskih organizacij in stikov z delavskimi sveti itd.

Tudi zbor proizvajalcev občine Črnuče je imel doslej eno samo samostojno sejo in še to na zahtevo oziroma sugestijo občinskega sindikalnega sveta. Za to občino je omembe vredno to, da je ObSS večkrat iskal možnosti za uveljavitev zbora proizvajalcev in je dal vrsto sugestij, čeprav je nerazumljivo, da je bila na primer odklonjena zamisel o formiranju odborniškega kluba in da je prav tako bil odklonjen predlog sindikata, da bi se v poslovniki dela ljudskega odbora vnesla določila o delu zbora proizvajalcev, z motivacijo, da bi to bil dvotirni sistem. Če pa pogledamo na primer analizo zaključnih računov gospodarskih organizacij za leto 1957, vidimo, da zbor proizvajalcev ni sprejel nobenih ustreznih zaključkov ali priporočil. Analiza, ki so jo pripravili v to svrhu uslužbenci ljudskega odbora, ni bila dejanski prikaz dejanskega stanja gospodarskih organizacij in občine, marveč neka mešanica povprečnih tarifnih postavk za enaka delovna mesta v podjetjih in tendenca nagibanja na ozko občinsko gospodarsko pridobitno politiko, koliko je vsaka gospodarska organizacija prispevala v občinski proračun. Na drugi strani pa so še želje v kolektivih, ki mislijo, da ni dobro njihovo problematiko obravnavati pred občinskim forumom, kar je gotovo še en znak zaprtosti vase.

Tudi zbor proizvajalcev občine Dobrova si še ni na jasem, kakšne so njegove naloge, kar pa velja še za celo vrsto drugih občin.

Več aktivnosti so odborniki zborov proizvajalcev pokazali na skupnih sejah, ki so bile tudi številnejše, kar je razumljivo, toda vsi problemi občine obravnavati izključno samo na skupnih sejah pomeni pravzaprav samo razširitev ljudskih odborov z novimi odborniki iz gospodarskih organizacij in eventualno ločeno glasovanje o posameznem sklepu in nič več.

Zanimivo je pogledati tudi, kaj je doslej delal zbor proizvajalcev občine Sodražica. Poleg sklepanja o komisijah praktično ni imel na dnevnem redu nič pomembnejšega. Z delavskimi sveti ni doslej skušal vzpostaviti stika, medtem ko se občinski sindikalni svet pritožuje, da sodelovanje sindikalnega foruma pri delu zbora proizvajalcev ni zaželeno. Celotno pri merodajnih odgovornih ljudeh v občini sindikalni svet ni naletel na razumevanje.

Če nekoliko analiziramo vsebino sej zborov proizvajalcev, predvsem ugotovimo, da so v večini primerov zbori proizvajalcev razpravljali le o formalnostih, kot n. pr. volitve komisij, pritrditve k odlokom formalnega značaja itd. Vprašanje razvoja gospodarstva, izboljševanja družbenega standarda, ukrepanja za izboljšavo trgovine, obrti in gostinstva pa so šla mimo teh zborov. Zaradi tega mirno lahko trdimo, da svoje vloge doslej niso zadosti izkoristili. Problematika zadrug in naprednega poljedelstva ter živinoreje bi gotovo bila primerna tema za podeželske občine, o kateri pa so zbori proizvajalcev le redko razpravljali.

Večji napredek so napravili zbori proizvajalcev industrijsko močnejših občin. Ti so že našli svoje mesto v našem družbeno-upravnem mehanizmu in so že krepko pričeli uveljavljati svojo vlogo kot proizvajalci in kot potrošniki, oziroma kot upravljalci v občini. Imamo celo vrsto občinskih zborov proizvajalcev, ki imajo za seboj že vrsto uspehov.

Zbor proizvajalcev občine Kamnik je na primer imel 7 točk dnevnega reda, ki so se nanašale na probleme družbenega standarda. Tako je razpravjal o stanovanjski izgradnji, kjer je priporočil, naj bi tudi manjše gospodarske organizacije združevale svoja sredstva v svrhu ublaževanja stanovanjske stiske. Zelo ostro stališče je zavzel tudi do problema cen mesa, kruha itd., skratka, proučeval je problematiko trga in ukrepal v tej zvezi.

Problematico gospodarskih organizacij in gospodarstva v občini na splošno je ta zbor obravnaval petkrat. Analiziral je nekajkrat tudi vprašanje nagrajevanja in premiranja ter delovno silo. Do uvedbe 10% dopolnilnega proračunskega prispevka je zbor zavzel zelo elastično stališče na ta način, da je sprejel sklep, da prične plačevati akontacijo na račun 10% dopolnilnega prispevka vsaka gospodarska organizacija, čim doseže takšno realizacijo, ki ji omogoča izplačevati eno plačo nad tarifno postavko.

Tudi odnos vodilnih ljudi v občini nasproti zboru je na splošno dober, saj se udeležujejo sej najodgovornejši upravni in politični ljudje občine. Tudi glede gradiva k dnevnemu redu imajo urejeno tako, da analize dobe odborniki pravočasno. Z delavskimi sveti so imeli doslej eno posvetovanje, občinski sindikalni svet in zbor proizvajalcev pa sta tudi že našla skupno stališče o določenih vprašanjih, ki zanimajo delovne ljudi v občini.

Med tiste zborove proizvajalcev v našem okraju, ki so se že uveljavili, lahko štejemo tudi zbor proizvajalcev občine Domžale. Poleg formalnih sklepov je zbor sprejel, s po-prejšnjim sodelovanjem z gospodarskimi organizacijami oz. njihovimi delavskimi sveti, pomembne sklepe, kot na primer sklep za ustanovitev menze, gradnje vaješke šole, stanovanjskih zadrug itd. Primerno sodelovanje je ugotovljeno med zborom proizvajalcev in občinskim sindikalnim svetom, ki sta na osnovi skupnih prizadevanj že uspela z akcijo zbiranja sredstev za organizacijo počitniške skupnosti občine in za izvedbo družbene prehrane (predvidevajo ustanovitev Zavoda za družbeno preskrbo). Prav tako je v teku akcija za izgradnjo doma družbenih organizacij. Resno se v tej občini lotevajo tudi problemov HTZ, kjer sodelujejo podružnica zavoda za socialno zavarovanje, občinski sindikalni svet, delavski svet in zbor proizvajalcev.

S primerno usposobitvijo strokovnih uslužbencev v upravi ljudskih odborov bo zbor lažje organiziral tudi drugo delo s področja gospodarstva, kot so problemi norm, premij, fluktuacije itd., skratka delo, ki je v zvezi s problemi proizvodnosti.

Občinski zbor proizvajalcev Ljubljana-Sentvid je med drugim tudi razpravjal, kaj bi pravzaprav moral delati zbor in kakšne so njegove naloge in vloge. Izgleda, da je ubral pravilno smer, saj je doslej razpravljal že o proizvodnji in proizvodnosti, večkrat tudi o ekonomsko neopravičeno pretiranem zaposlovanju nove delovne sile, o eko-

nomskih instrumentih in njihovem delovanju na splošno, o sistemu nagrajevanja itd. Konkretno pa je ta zbor ukrepal o problemu izplačevanja premij in o določanju načel za premijske osnove. Prav tako je priporočil gospodarskim organizacijam, naj bi formirale skupen sklad za vzdrževanje kulturno-prosvetnih in fizikalnih objektov in društev, s čimer bi preprečili divje finansiranje teh.

Glede stika zbora proizvajalcev z delavskimi sveti je treba omeniti, da so skušali uvesti zbere volivcev proizvajalcev. Občinski sindikalni svet in zbor proizvajalcev pa še nista našla sličnih točk pri določenih problemih in so imeli doslej eno samo skupno sejo, dočim se na sejo plenuma občinskega sindikalnega sveta odborniki zbora proizvajalcev sploh niso odzvali, kar da nekoliko slutiti, da ni pravega sodelovanja.

Razmeroma dobro se je uveljavil tudi zbor proizvajalcev občine Ljubljana-Center. Tudi v tej občini so odborniki posebej razpravljali, kakšen naj bo njihov sistem dela, kakor tudi sistem dela zbora kot celote. Rezultati začetka dela so danes že vidni, saj je zbor postal zelo avtoritativen forum, ki avtoritativno razpravlja o mnogih važnih vprašanjih, kot so stanovanjske izgradnje, politika nagrajevanja, razvoj trgovine in obrti, tržišča itd.

V zadnjem času je tudi sodelovanje občinskih sindikalnih svetov z zborom primerno, saj so izvedli v dogovoru zelo pomembno akcijo sklicevanja konferenc po gospodarskih panogah, z direktorji, predsedniki sindikatov in dlavskih svetov. Na teh konferencah je bila poglavita tema produktivnost, kvaliteta proizvodnje, fluktuacija, skratka gospodarska problematika ob ugotovljenih polletnih rezultatih uspehov gospodarskih organizacij.

Pohvale vredno je tudi to, da je zbor proizvajalcev te občine razpravljal in sklepal o stanovanjskih problemih borcev in aktivistov NOB, česar v drugih občinah, vsaj v tej obliki, ni bilo zaslediti.

Del odbornikov skuša iskati stikov s svojimi volilnimi enotami, z občasnimi zbori volivcev, tako da so jih izvedli že po trinajst v tej mandatni dobi. Poleg tega pa so delavski sveti seznanjeni z delom zbora, z okrožnicami, kjer so posredovani najvažnejši zaključki sej. Za še boljše povezovanje volivcev z odborniki in poslanci pa bi tudi slednji morali najti načine za vzpostavitev neposrednih stikov, ki jih danes ni, kar gotovo ne vpliva pozitivno niti na delo zbora proizvajalcev, niti na razpoloženje samih volivcev v delovnih kolektivih.

Stanje glede zbiranja in analiziranja podatkov o gibanju proizvodnje, proizvodnosti, investicij itd. tudi v tej občini ni zadovoljivo zaradi pomanjkanja sposobnih kadrov. Vprašanje formalnega pomena, razni odloki, poročila, pravilniki, zemljiškoknjižne zadeve itd. pa tudi v tej občini predstavljajo breme zboru.

Podobne oblike in vsebino dela je doslej imel tudi zbor proizvajalcev občine Ljubljana-Siška. Tudi tu je že v začetku mandatne dobe zbor imel na dnevnem redu razpravo in sklepanje o metodah in vsebini dela zbora, sprejel pa je celoletni okvirni program dela, kar je precej prispevalo k uveljavitvi tega organa. Večkrat je zbor razpravljal o problemih družbene prehrane, o organizaciji trgovske mreže itd. O premijah pa je zavzel zelo ostro stališče, ki je zahtevalo celo vračanje preveč izplačanih premij posameznikom, če so jih prejeli po

ekonomsko neutemeljenih osnovah. Zbor proizvajalcev je tudi stal na stališču, da je potrebno čim več sredstev dati za objekte, kot na primer za zdravstveni dom, šole, trgovine itd. Sprjeti so bili sklepi, po katerih naj bi gospodarske organizacije prispevale svoj delež v skupen sklad, kar pa je doslej ostalo še nerealizirano. Velik poudarek je dal zbor na to, da je potrebno periodične obračune v gospodarskih organizacijah čim vestneje in z vsemi možnimi podatki pripraviti in obdelati pred celotnimi kolektivi. Dokaj dobro sodelovanje je tudi med občinskim sindikalnim svetom in zborom proizvajalcev, saj je pred sejami navadno dogovorjeno na skupnih sestankih, kakšen naj bo dnevni red in kdo bo pripravil ustrezno gradivo. Obveščanje odbornikov je opravljeno pravočasno ter poleg dnevnega reda prejmejo tudi ustrezno gradivo.

Zbor proizvajalcev občine Ljubljana-Bežigrad ima slično problematiko kot zbor proizvajalcev Ljubljane-Center in Siške. Odborniki so razpravljali o problemu družbene prehrane, ki je v tej občini že našla svoje mesto v znanem obratu družbene prehrane. Mnogo truda so vložili tudi, da bi zbrali sredstva za gradnjo stanovanj, otroških ustanov, gospodinjinskih servisov in zdravstvenega doma. Ustanovljene so že stanovanjske zadruge, ki prav tako uživajo podporo občine.

Dobra metoda dela tega zbora je v tem, da povabi na sejo zastopnika delavskega sveta iz tistih podjetij, katera so v eni ali drugi zadevi na dnevnem redu zasedanja.

Tudi v občini Moste je dejavnost slična, kot v omenjenih treh občinah. Poleg drugega pa je ugotovljeno tudi to, da so razprave na skupnih sejah obeh zborov mnogo bolj živahne, odkar obstaja zbor proizvajalcev. Živahne akcije so izvajali tudi v pogledu stanovanjske izgradnje, družbene prehrane, posebno pa še v urejanju sistema nagrajevanja s posebnim poudarkom na premije in premijske pravilnike.

Dokaj pestro problematiko imajo zbori proizvajalcev v občinah Trbovlje, Zagorje in Hrastnik, kjer so zlasti mnogo delali na ta način, da so v gospodarske organizacije pošiljali posebne komisije zaradi urejanja določenih gospodarskih ali pa tudi družbenopolitičnih problemov.

Preobširno bi bilo, če bi podrobneje obdelovali vse občinske zborove proizvajalcev, saj nam že ta pregled v glavnem pove, s čim so se doslej občinski zbori proizvajalcev ukvarjali, kako so se sestajali, skratka, kako so se uveljavili.

Glede na merilo, kolikokrat so posamezni zbori imeli samostojne seje, smo jih že razdelili, kar pa seveda ne more biti točna ocena, saj so nekateri občinski sindikalni sveti ugotovili, da so skupne seje zaradi aktivnosti odbornikov zborov proizvajalcev zelo pridobile na živahnosti. Do sedaj so se najbolj uveljavili zbori proizvajalcev občin v Ljubljani, dalje občin Domžale, Kamnik, Trbovlje, Zagorje, Hrastnik in Vrhnika. Za ljubljanske je treba posebej omeniti, da so v večini primerov že pričeli akcijo za formiranje sklada za potrebe družbenega standarda. Občina Ljubljana-Vič je v tem pogledu na prvem mestu, dočim druge občine prav tako izvajajo to akcijo, ki pa bo uspela le, če se vskladijo skupni naporji sindikatov, zborov proizvajalcev in organov delavskega samoupravljanja.

V analizi dnevnih redov in razprav na sejah zborov proizvajalcev v celoti pogrešamo vprašanje stanovaljskih skupnosti. Razume se, da je to tudi politična naloga terenskih organizacij Socialistične zveze, a vendarle bi prav skozi prizmo formiranja skupnega sklada gospodarskih organizacij morali predvsem predvidevati tudi stanovaljske skupnosti in uslužnostne obrate, ki brez začetne finančne pomoči ne bodo zaživele.

Dnevni redi občinskih zborov pa nam tudi povedo, da zbori večkrat razpravljajo tudi o formalnih zadevah, katere bi večkrat lahko reševali pristojni sveti in upravni organi. Za to porabijo zbori mnogo časa, take točke dnevnega reda pa napravijo seje formalne in suhoparne, glasovanje postane skoraj popolnoma avtomatično. Tudi udeležba je zaradi takšnih dnevnih redov marsikdaj slaba, tako da so bile nekatere seje komaj sklepčne.

Razen razprav o programih dela in o dolžnostih odbornikov ter organiziranih seminarjih za predsednike zborov proizvajalcev, ki so se ga v večini primerov tudi udeležili, ni bilo napravljeno doslej nič drugega za političnoekonomsko vzgojo odbornikov. V tej ugotovitvi tiči brez dvoma tudi odgovor, zakaj so v mnogih občinah seje zborov proizvajalcev izredno redke in neinteresantne. Brez dvoma bo tu potrebno nekaj ukreniti, morda organizirati posebne seminarje za odbornike ali pa vsaj občasna predavanja o njihovih dolžnostih itd.

Ko ugotavljamo, kako odborniki vršijo svoje dolžnosti nasproti volivcem, je omeniti naslednje: odborniki ljubljanskih in še nekaterih industrijsko močnejših občin sicer najdejo stike s svojimi volilnimi enotami na ta način, da od časa do časa pridejo na zbor volivcev proizvajalcev ali pa na zasedanje delavskega sveta ali upravnega odbora posamezne gospodarske organizacije iz njihove enote. Neprimerno slabši pa je v tem pogledu položaj v podeželskih občinah, ki ne samo, da niso našle dovolj stika s proizvajalci, pač pa vsaj na sejah zborov proizvajalcev v večini primerov sploh niso obravnavale že omenjenih vprašanj kooperacije naprednega poljedelstva, živinoreje, skratka vprašanja socialistične preobrazbe vasi.

Nekateri občinski sindikalni sveti so ugotovili še sledečo vrzel v delu zborov proizvajalcev in v vprašanju dela z volivci: redki so namreč primeri aktivnega dela tovarišev ljudskih poslancev republiškega in zveznega zbora proizvajalcev. Ti namreč, bodisi zaradi zaposlenosti ali pa česa drugega, ne najdejo dovolj možnosti za poglobljanje v problematiko kolektivov svoje volilne enote. Tudi nudenje pomoči občinskemu zborom proizvajalcev je več ali manj bolj izjemno.

Omembe vredna je tudi ugotovitev, da se v nekaterih občinah udeležujejo seji zborov proizvajalcev le načelniki posameznih tajništva ali pa referenti, ki so zaradi dnevnega reda zainteresirani. In tainiki, medtem ko se v nekaterih občinah predsednik ljudskega odbora le redko udeleži seje zborov proizvajalcev. Tudi od strani vodstev političnih organizacij občine ni vedno dovolj zanimanja za delo zborov. Čeprav skromni, so vendarle doslej še najvidnejši uspehi v sodelovanju med zborom proizvajalcev in občinskim sindikalnim svetom. Posebno v drugi polovici letošnjega leta je opaziti v večini občin različne pobude, ki jih dajejo občinski sindikalni sveti. V

večini primerov gre tu za iniciativo o potrebi družbenega standarda, o gospodarski problematiki in izvrševanju plana v gospodarskih organizacijah, o analizi službe HTZ itd.

Poseben problem v dosedanji praksi dela večina zborov proizvajalcev so podatki gospodarskega značaja. Pri tem naletijo ti organi na velike težave, kajti ugotovljeno je, da občinski upravni organi za gospodarstvo ter za delovne odnose v mnogih primerih nimajo ustreznih kadrov, ki bi bili v stanju nuditi zboru proizvajalcev, pa tudi drugim zainteresiranim organom različne analize o gibanju proizvodnje in proizvodnosti, o zasluhkih, o nadurah, o opravičenih in neopravičenih izostankih z dela in o delovni disciplini v gospodarskih organizacijah. Zaradi teh razlogov so se zbori proizvajalcev doslej le malo poglobljali v vprašanje zaposlovanja, strokovne vzgoje, vaještva, delovnih pogojev v podjetjih itd. Tudi podatki oz. izsledki delovne inšpekcije doslej niso našli mesta na sejah zborov proizvajalcev, ker je ta še precej centralizirana pri okrajnem ljudskem odboru.

Le v redkih primerih so doslej zbori proizvajalcev dali oceno temu ali onemu delavskemu svetu in upravnemu odboru, ker komisije za delavsko upravljanje še pri tistih občinah, kjer obstajajo, delajo zelo malo ali pa nič. Ugotovljeno je, da od vseh komisij, ki jih imajo zbori proizvajalcev, najslabše funkcionirajo prav te komisije.

Morda je temu vzrok nekoordinacija dela med temi komisijami, ki obstajajo pri občinskih odborih So-

cialistične zveze, občinskih sindikalnih svetih in pri zboru proizvajalcev, bolj verjetno pa je, da te komisije niso našle svojega mesta zato, ker so postavljene le iz formalnih razlogov, da so pač imenovane v skladu s tozadevnimi priporočili, nihče pa ni kadrovsko zagotovil, da bi te tudi zaživele, sestavile svoje programe dela in pričele proučevati, če že drugega ne, vsaj probleme zborov proizvajalcev z organi delavskega samoupravljanja.

Drugim komisijam so po predpisih dane neke, sicer več ali manj zgolj formalne kompetence. To so: komisija za predpise, mandatno imunitetna komisija, komisija za gospodarstvo, ponekod so še neke druge komisije, toda v glavnem vse životarijo in če ne bi imele za seboj upravnega aparata ljudskega odbora, ki je dolžan od časa do časa dajati tem komisijam neke materiale na vpogled in eventualno sklepanje, bi bile obsojene na isto usodo, kot jo doživljajo komisije za delavsko upravljanje.

Iz vsega navedenega je razvidno, da je enoletna doba obstoja občinskih zborov proizvajalcev za mnoge občine bila še prekratka, da bi se ti lahko občutneje uveljavili, da bo za to potrebno več aktivnosti subjektivnih faktorjev, kot so občinski odbori socialistične zveze, občinski sindikalni sveti. Nekateri zbori proizvajalcev, kot je navedeno, pa zaradi splošne razvitosti občine, zaradi boljšega kadrovskega sestava in večjega sodelovanja političnih organizacij niso samo opravičili svojega obstoja, temveč v svoji konkretni praksi tudi že izoblikovali

osnovne metode svojega dela in družbeno politične funkcije sploh.

V tej analizi ni z ničemer pokazano in obdelano vprašanje odnosa okrajnega zbora proizvajalcev nasproti občinskim, saj so to samostojna telesa. Ugotovimo lahko samo toliko, da je okrajni zbor proizvajalcev doslej dobro izpolnjeval svoje naloge, kar je vseskozi bilo žutiti tudi v občinah, ki so se lahko orientirale pri svojem delu na splošno gospodarsko in politično orientacijo okrajnega zbora, posebno glede najaktualnejših problemov preteklega leta, kot na primer problemi divjega premiranja, pretirane plačevanja plač nad plačami po tarifnem pravilniku, kooperacije v gospodarstvu, reševanje problemov HTZ ter kvaliteta dela aparata okrajnega ljudskega odbora.

Da bi osvetlili še strukturo občinskih zborov proizvajalcev, nam lahko služi priloženi pregled.

Pregled nam kaže, da je po starosti večina odbornikov starih od 30 do 50 let, zatem sledijo stari do 30 let, najmanj pa je starih preko 50 let.

Tudi po socialnem sestavu je v glavnem položaj ugoden, razen v nekaterih ljubljanskih občinah, kjer močno prevladujejo uslužbenci na škodo delavcev. Razmeroma veliko je v občinskih zborih proizvajalcev direktorjev, in sicer 57, žena pa je v prvi proizvajalni skupini 41, v drugi, to je kmečki, pa le 3, kar je gotovo izredno malo.

V pogledu izboljševanja sistema dela zborov proizvajalcev, njihove splošne uveljavitve in nadaljnega razvoja kot organa družbenega

Socialni in starostni sestav odbornikov zborov proizvajalcev v ObLO

Občina	I. proizvodne skupine											II. proizvodne skupine										
	štev. kandidat. oz. odb.	de avceev	nameščencev	obrnitkov	direktorjev	sindikalnih funkcionarjev	žena	starih do 30 let	od 30 do 50 let	nad 50 let	izv. iz kand. skupin državljanov	štev. kand. oz. odb.	krmetov	poljskih delavcev	nameščencev	sind. in zadr. inž. funkcionarjev	žena	starih do 30 let	od 30 do 50 let	nad 50 let	izvolj. iz kand. skup. državljanov	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
1. Borovnica	10	6	3	—	1	—	2	2	7	1	—	3	3	—	—	—	1	—	2	—	—	
2. Cerkljica	10	3	5	—	1	—	1	2	7	1	1	8	6	—	2	—	4	4	—	—	—	
3. Dobropolje	3	2	—	1	—	—	—	1	2	—	—	5	5	—	1	—	3	2	—	—	—	
4. Dobrova	6	2	2	1	1	—	1	1	4	1	—	9	6	—	2	—	2	6	1	—	—	
5. Domžale	19	9	6	—	4	—	3	4	1	14	—	2	2	—	—	—	1	1	1	—	—	
6. Grosuplje	9	3	3	1	2	—	—	2	6	1	—	6	5	—	1	1	—	6	—	—	—	
7. Ivančna gorica	7	4	3	—	—	—	—	3	4	—	—	11	8	—	2	1	1	3	7	1	—	
8. Kamnik	20	10	5	1	4	—	1	5	14	1	—	2	1	—	1	—	—	2	1	1	1	
9. Kočevje	17	4	9	1	3	—	2	4	13	—	1	9	2	—	6	—	—	8	1	—	—	
10. Lašče	4	—	1	3	1	—	2	—	3	1	1	9	8	—	1	—	1	3	2	4	4	
11. Litija	16	3	8	—	6	—	1	3	12	1	—	3	2	—	1	1	—	3	—	—	—	
12. Lj.-Bežigrad	24	9	12	1	2	—	4	4	20	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
13. Lj.-Center	39	2	24	3	8	2	8	3	33	3	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	
14. Lj.-Črnuče	12	1	9	1	1	—	—	4	7	1	—	2	2	—	—	—	—	—	2	1	—	
15. Lj.-Moste	24	10	10	1	3	—	5	4	20	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	
16. Lj.-Polje	18	8	7	1	2	—	2	3	15	—	—	3	2	—	1	—	—	1	1	1	—	
17. Lj.-Rudnik	11	3	6	2	—	—	—	3	8	—	—	5	5	—	1	—	1	3	1	—	—	
18. Lj.-Šentvid	14	6	3	3	2	—	1	2	12	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	1	—	
19. Lj.-Šiška	26	—	20	2	3	—	2	3	23	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	
20. Lj.-Vič	23	9	7	4	3	—	1	6	17	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
21. Logatec	9	2	3	1	2	1	2	2	26	1	—	4	3	—	1	1	—	1	3	—	—	
22. Loška dolina	6	2	4	—	—	—	—	3	3	3	—	4	3	—	—	—	—	2	2	—	—	
23. Medvode	17	8	4	1	4	—	3	3	14	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	—	
24. Ribnica	12	3	5	2	1	—	—	2	9	1	—	6	4	—	2	—	—	5	1	—	—	
25. Sodražica	11	3	3	3	2	—	—	3	6	2	—	5	4	—	1	—	—	1	2	2	—	
26. Vrhnika	14	9	3	1	1	—	—	2	11	1	—	3	3	—	—	—	—	3	1	—	—	
Skupaj	371	121	165	34	56	3	41	74	297	32	3	107	77	—	21	7	3	22	67	20	7	

upravljanja, lahko marsikaj napravimo.

Za zagotovitev gornjih nalog je poročevalec Lojze Fortuna predlagal, da zbor proizvajalcev sprejme naslednje zaključke:

1. Zbori proizvajalcev se morajo v bodoče odločneje uveljaviti tudi kot samostojni organi, ki bodo sposobni reševati vse tiste gospodarske probleme občin, ki so v danem položaju najvažnejši.

2. Na skupnih sejah obeh zborov je treba gledati na to, da se izvaja ločeno glasovanje o vseh zadevah, za katere je predpisano z zakoni, določili, kar se doslej ni vedno izvajalo.

3. Komisije pri zborih proizvajalcev morajo o svojem delu poročati zboru, da se na ta način poveča njihova odgovornost. V okviru predpisov pa je potrebno dati v pristojnost komisijam tudi mnoge formalne zadeve, ki so jih doslej obravnavali zbori proizvajalcev. Posebno komisija za delavsko upravljanje, kjer ta obstaja, mora sestaviti svoj program dela in se zainteresirati za program in delo ustreznih komisij pri občinskih odborih socialistične zveze in občinskih sindikalnih svetih.

4. Posebno pozornost naj zbori proizvajalcev v bodoče posvetijo upravnim uslužbencem, ki delajo v oddelkih za gospodarstvo ter v oddelkih za delo in delovna razmerja. Potrebno je odpraviti takšne pomanjkljivosti, kot so nepravčasno dostavljanje odbornikom ustreznega gradiva k dnevnemu redu in dajanje na dnevni red predmetov, ki predhodno niso bili obravnavani na ustreznih svetih ali komisijah.

5. Na sejah zborov proizvajalcev, kadar zaseda zbor samostojno, naj bodo prisotni najodgovornejši funkcionarji ljudskega odbora, kot na primer predsednik, tajnik, načelniki gospodarskih oddelkov. V tem smislu morajo tudi vodstva političnih organizacij občine posvečati sejem in delu zborov proizvajalcev na splošno več skrbi.

6. V svrhu nadaljnjega usposabljanja odbornikov zborov proizvajalcev je potrebno izvesti seminarje in predavanja z ustrežno vsebino, o vlogi zborov proizvajalcev in njegovih vlogah v občini, o nalogah odbornikov itd.

7. Zbori proizvajalcev bodo morali podrobneje obravnavati vprašanje odnosa med podjetji in občino, način reševanja skupnih nalog v občini in gospodarskih organizacijah, s posebnim poudarkom na potrebo izvajanja skupnih akcij z organi delavskega samoupravljanja v podjetjih itd.

8. Močnejšo orientacijo pri svojem delu bodo morali zbori proizvajalcev v bodoče imeti pri reševanju vprašanj družbenega standarda, gradnje stanovanj, šol, zdravstvenih domov, obratov družbene prehrane, trgovskih lokalov, uslužnostnih servisov in obrti ter materialne podpore stanovanjskim skupnostim.

9. Občinski sindikalni sveti morajo v bodoče dajati še več vzpodbud za izvajanje naštetih zaključkov ter po potrebi organizirati tudi skupne seje za obravnavo skupnih problemov občinskih sindikalnih svetov in zborov proizvajalcev, da bodo zbori postali resnična tribuna proizvajalcev v vsaki občini.

10. Občinski sindikalni sveti naj sprožijo vprašanje odpoklica tistih odbornikov, ki so nedelavni, ki ne prihajajo na seje in med svoje volivce ali sploh ne kažejo zanimanja za delo ljudskega odbornika.

Po razpravi se je razvila občirna razprava o vseh vprašanjih, ki so

bila nakazana v referatu in so odborniki dajali še dodatne predloge za izboljšanje dela občinskih zborov proizvajalcev:

11. Občinski zbori proizvajalcev naj usmerijo svoje delo tako, da se bodo prvenstveno ukvarjali s problemi gospodarjenja, proizvodnosti, nagrajevanja, delitve sredstev gospodarskih organizacij itd. V večji meri naj se zavzemajo za zboljšanje življenjskih pogojev delavcev s tem, da sodelujejo pri konkretnih programih za zboljšanje družbenega standarda.

12. Zbori proizvajalcev naj nenehno zasledujejo in obravnavajo gospodarsko problematiko v občini. To pa bodo lahko izvedli, če bodo spoznani s problematiko gospodarskih organizacij v občini. Zato morada ne bi bilo napačno, če stavijo podjetjem nekaj važnejših vprašanj, na katera naj podjetja odgovorijo, kot n. pr. vprašanje izkoriščanja kapacitet, izkoriščanja obratnih sredstev, vprašanje nabave surovin, vprašanje plasmaja izdelkov, vprašanje delovne sile, nagrajevanja, delitve dohodka itd. Takšna

vprašanja naj bi tvorila gradivo poročilo in za razpravo.

13. Zbori proizvajalcev naj v primeru potrebe vabijo na svoje seje tudi zastopnike delavskega sveta ali direktorje, ki se bodo na ta način spoznali s stališči zborov proizvajalcev.

Po razpravi je zbor proizvajalcev sprejel vse zgoraj našete predloge s tem, da se poročilo in sklep zboru pošljejo vsem občinskim zborom proizvajalcev, ki naj na svoji sejah obravnavajo vsa vprašanja, navedena v referatu, in sprejmejo ustrezne zaključke.

OBČINSKI LJUDSKI ODBORI

OBČINA MEDVODE

POROČILO

o izidu nadomestnih volitev v zbor proizvajalcev občinskega ljudskega odbora Medvode 6. volilne enote v proizvajalski skupini trgovine, industrije in obrti

Občinska volilna komisija v Medvodah podaja po 92. členu zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov poročilo o ugotovljenem volilnem izidu pri nadomestnih volitvah odbornika v zbor proizvajalcev občinskega ljudskega odbora v Medvodah v proizvajalski skupini industrije, trgovine in obrti 6. volilne enote, ki so bile dne 23. decembra 1958.

V volilni enoti št. 6, v kateri se voli en odbornik je bil en kandidat, in sicer

Kalan (Andrej) Franc, Medvode 62, ki je dobil 61 glasov.

Neveljavne so bile 3 glasovnice. V tej volilni enoti je bilo 73 volilnih upravičencev.

Glasovalo je 64 volilnih upravičencev.

Volilna udeležba 89,3%. Upravičeno odsotnih 9%. Pri volitvah ni bilo ugotoviti nobene nepravilnosti.

Štev. 01/ObVK 2/58.

Datum: 23. decembra 1958.

Občinska volilna komisija
Tajnik Predsednik
Tone Plešec l. r. Andrej Jare l. r.

OBČINA SODRAŽICA

3.

Na podlagi 2. odstavka 15. člena zakona o občinskih ljudskih odborih (Ur. list LRS št. 19/52) in 2. točke odločbe o kategorizaciji cest II. reda (Ur. list LRS št. 40/51) je občinski ljudski odbor Sodražica na seji občinskega zbora in na seji zborov proizvajalcev dne 3. jul. 1958 sprejel

ODLOK

o kategorizaciji cest IV. reda v občini Sodražica

1. člen

Zaradi posebnega gospodarskega in prometnega pomena za občino Sodražico, se za javne ceste IV. reda določijo ceste, našete v seznamu, ki je sestavni del tega odloka.

Vsebina

Analiza dela občinskih zborov proizvajalcev v okraju v letu 1958.

Poročilo o izidu nadomestnih volitev v zbor proizvajalcev občine Medvode.

3. Odlok o dopolnitvi odloka o kategorizaciji cest IV. reda občine Sodražica.

4. Odlok o dopolnitvi odloka o kategorizaciji cest IV. reda občine Zagorje ob Savi.

2. člen

Ko začne veljati ta odlok prenehata veljati odlok biv. ObLO Draga—Loški potok o kategorizaciji cest IV. reda v občini Draga—Loški potok (Ur. vestnik okraja Kočevje št. 12/57) in odlok ObLO Sodražica o kategorizaciji cest IV. reda v občini Sodražica (»Glasnik«, uradni vestnik okraja Ljubljana št. 73/57).

3. člen

Ta odlok začne veljati od dneva objave v »Glasniku«, uradnem vestniku okraja Ljubljana.

Štev. 01/1620/1-58.

Sodražica, 3. julija 1958.

Predsednik občinskega ljudskega odbora:
Samsa Danilo l. r.

K temu odloku je dal pritrđitev okrajni ljudski odbor Ljubljana na seji dne 29. decembra 1958.

SEZNAM CEST IV. REDA OBČINE SODRAŽICA

- Sodražica (most) proti Gregorju do občinske meje;
- Zimarice — preko vasi Crne — Brinovšćica — Hojće — Graben — Hudikonec — Sinovica;
- Sodražica (staro živinsko sejmišće) — preko vasi Zamostec — Li-

OBČINA ZAGORJE OB SAVI

4.

Na podlagi 70. člena splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev (Ur. list FLRJ št. 26-269/55), 2. točke 50. člena zakona o občinskih ljudskih odborih (Ur. l. LRS št. 19-88/52), 2. odstavka 2. točke odločbe o kategorizaciji cest II. reda (Uradni list LRS št. 40-185/51), 2. člena odloka o kategorizaciji javnih cest III. reda okraja Trbovlje (Uradni list LRS

št. 24-45/58), 2. točke 26. člena splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev (Ur. list FLRJ št. 26-269/55), je občinski ljudski odbor na svoji 8. redni seji dne 26. septembra 1958 sprejel

ODLOK

o dopolnitvi odloka o kategorizaciji cest IV. reda v občini Zagorje ob Savi z dne 22. novembra 1956

1. člen

Glede na lokalno prometno pomembnost za občino Zagorje ob Savi se za javne ceste IV. reda določijo še naslednje ceste:

Zap. št.	Štev. ceste	Ime ceste in smer	Dolžina km
1.	70	Od ceste III. reda št. 1612 z odcepom v Brezovici do naselja Tirna	1,450
2.	71	Od ceste III. reda št. 1243 z odcepom v Razpotju do Medije	5,100
3.	72	Od ceste IV — 71 pri Gradišku do naselja Kolovrat	2,400

2. člen

Ta odlok velja od dneva objave v »Glasniku«, uradnem vestniku okraja Ljubljana.

Številka: 07/4-916/1.

Datum: 1. septembra 1958.

Predsednik občinskega ljudskega odbora:
Rado Taufer l. r.

K temu odloku je dal pritrđitev okrajni ljudski odbor Ljubljana na seji dne 29. decembra 1958.